

בס"ד. ש"פ עקב, מבה"ח אלול, ה'תשח"י

(הנחה בלתי מוגה)

ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך¹, והיינו, שענין ונברכו בך גו' נעשה ע"י העבודה דופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה, שענינה הוא שגם בימה וקדמה וצפנה ונגבה שהו"ע של הגבלה, יהי' ופרצת, שהו"ע של בלי גבול, והיינו שיהי' המשכת בלי גבול בגבול. וזהו ג"כ הענין דקריאת שמע בכל יום, שבה אומרים שמע ישראל גו' הוי' אחד², דהנה, ידוע הדיוק במ"ש אחד ולא יחיד³, דהגם שהתואר יחיד, שלא שייך שניות כלל, הוא נעלה יותר מהתואר אחד, מ"מ אומרים אחד דוקא, כי הכוונה בזה היא, שגם החי"ת והדל"ת שהם ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם, יהיו בטלים להא', א"ס, אלופו של עולם⁴, ובאופן שיהיו מתחברים ומתייחדים עמו, עד שנעשה מזה תיבה אחת, תיבת אחד. ונמצא, שהענין דק"ש הוא להמשיך הברי גבול (א"ס) בגבול (ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם שהם בהגבלה), שזהו ג"כ ענין ופרצת ימה וקדמה גו'. אך צריך להבין, מה שייך ענין ופרצת גו' למ"ש ונברכו גו', וגם מה שייך ענין ונברכו גו' לק"ש.

ב) והענין הוא, דהנה⁵, ק"ש הוא כללות ענין התומ"צ (כפי שיתבאר לקמן), ולכן מרומז בק"ש ענין התורה וענין המצוות, אלא שיש חילוק בין פרשה ראשונה לפרשה שני', שבפרשה ראשונה דק"ש כתיב⁶ ושנתם גו' וקשרתם, והיינו, שמקדים תורה למצוות, שתחילה נאמר ושנתם דקאי על לימוד התורה, ואח"כ נאמר וקשרתם דקאי על קיום המצוות, כמארז"ל⁷ הוקשה כל התורה לתפילין. ובפרשה שני' דק"ש הוא בסדר הפוך, כמ"ש⁸ וקשרתם גו' ולמדתם, שתחילה נאמר וקשרתם דקאי

וראה גם ד"ה ושנתם במאמרי אדה"ז תקס"ז
ע' דש ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' רלח ואילך.
ד"ה אני לדודי בסה"מ תרל"ג ח"ב ע' תעח
ואילך. ועוד.
(6) ואתחנן ו, רז.
(7) קידושין לה, א.
(8) עקב יא, יט.

(1) ויצא כח, יד.
(2) ואתחנן ו, ד.
(3) ראה תו"א וארא נה, ב. ובכ"מ.
(4) ראה סמ"ק הובא בבית יוסף או"ח סי'
סא. שו"ע ודאדה"ז שם סעיף ו. לקו"ת תזריע
כג, ג. וראה ברכות שבהערה 11.
(5) בכלל הבא לקמן — ראה ד"ה ושנתם
תרל"ו (סה"מ תרל"ו ח"ב ס"ע רפד ואילך).

על מעשה המצוות (כנ"ל), ואח"כ נאמר ולמדתם דקאי על לימוד התורה. והענין הוא, דהנה, יש ב' דיעות בדרז"ל⁹ אם תלמוד גדול או מעשה גדול, והרי אלו ואלו דברי אלקים חיים¹⁰, ששניהם אמת, שיש מעלה בתורה ויש מעלה במצוות. וכיון שק"ש הוא כללות התורה והמצוות, לכן נרמז בק"ש הן מעלת התורה והן מעלת המצוות, ע"י הקדימה בכתוב, שמורה על קדימת המעלה, שכתוב אחד מקדים תורה למצוות, וכתוב אחד מקדים מצוות לתורה, לפי שבשניהם יש מעלה. אמנם עדיין צריך להבין, הרי ההכרעה היתה שתלמוד גדול כו"⁹, וא"כ, איך נאמרה פרשה שני' שלא לפי הכרעת חז"ל.

ג) **ויובן** בהקדים תחלה כללות ענין הק"ש (שהוא כללות התומ"צ כנ"ל), שעיקרה הוא הפסוק שמע ישראל, וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וכמרז"ל¹¹ כד אמליכתי למעלה ולמטה ולארבע רוחות השמים, תו לא צריכת, והרי ענין אמליכתי הוא באמירת שמע ובשכמל"ו. והנה, בפסוק שמע ישראל יש ששה תיבות¹², שהם כנגד הששה מדות שנימנו בפסוק¹³ לך הוי' הגדולה גו' כי כל בשמים ובארץ, ובשכמל"ו הוא כנגד מ"ש לך הוי' הממלכה. ומזה מובן, שענין שמע ישראל ובשכמל"ו הוא אותו הענין שבפסוק לך הוי' הגדולה וגו'.

והענין בזה, דהנה, ענין הגדולה הוא כמ"ש¹⁴ גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, ואמרו רז"ל¹⁵ אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, כי מצד עצמותו ית' הרי לאו מכל אלין מדות איהו כלל¹⁶, וכל ענין הגדולה הוא רק בעיר אלקינו, שהוא עולם הדיבור, דכשם שעיר נעשית מריבוי בתים ובית נעשה מריבוי אבנים, כמו"כ שתי אותיות בונות שני בתים כו' עד שאין הפה יכול לדבר¹⁷, וזהו גדול הוי' גו' בעיר אלקינו, שהתהוות העולמות מבחי' גדולתו ית' היא ע"י אותיות הדיבור, עיר אלקינו, שהרי התהוות העולמות היא מבחי' המדות, כמ"ש¹⁸ זכור רחמין הוי' וחסדיך כי מעולם המה, וגילוי המדות הוא ע"י ריבוי אותיות הדיבור,

15) ראה זהר ח"ג ה, א. זהר חדש תשא

מד, א.

16) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

17) ספר יצירה פ"ד מ"ב (בקצת דפוסים

— מט"ז).

18) תהלים כה, ו. וראה לקו"ת מסעי צג,

ג. ובכ"מ.

9) קידושין מ, ב.

10) עירובין יג, ב. וש"נ.

11) ברכות יג, ב.

12) ראה זח"א יב, א.

13) דברי הימים א כט, יא.

14) תהלים מח, ב.

ועד"מ באדם שכאשר רוצה לגלות השכל או הרגש המדות לזולתו, הרי זה ע"י ריבוי אותיות הדיבור, ועד"ז יובן למעלה, שגילוי מדותיו ית' הוא ע"י ריבוי אותיות הדיבור, והו"ע ריבוי האותיות וצירופיהם וחילופיהם ותמורותיהם¹⁹, שע"ז נתהוו ריבוי הנבראים. וכיון שדוקא ע"י עיר אלקינו נעשה גדול הוי', אבל מצד עצמותו ית' הרי לאו מכל אלין מדות איהו כלל, וכמ"ש²⁰ ולגדולתו אין חקר, היינו, שגדולתו העצמית היא באין ערוך כלל גם לבחי' גדול הוי' בעיר אלקינו, לכן, הנה מדת גדולתו שבעיר אלקינו היא בבחי' ביטול והתכללות להעצמות, שזהו מ"ש לך הוי' הגדולה, שמדת הגדולה היא טפלה ובטלה לך. והנה, ע"י הביטול והעלאה של מדת הגדולה, אזי רוח אמשיך רוח²¹, שנמשך תוספת הארה מעצמותו ית' לבחי' הגדולה, שזהו פירוש הב' במ"ש לך הוי' הגדולה, שנמשך מעצמיות אוא"ס לבחי' מדת הגדולה. וכשם שהוא במדת הגדולה, כך הוא גם במדת הגבורה, והתפארת זו מתן תורה²², ושאר המדות, עד לך הוי' הממלכה, מדת המלכות, שבתחלה נעשית העלאת כל המדות (ממדת המלכות עד מדת הגדולה) לעצמותו ית', ואח"כ נמשך תוספת הארה מעצמותו ית' לבחי' הגדולה כו' עד לבחי' הממלכה.

והנה כשם שבפסוק לך הוי' הגדולה גו' מבואר ענין ההעלאה וההמשכה בכל המדות, כן הוא גם בק"ש, שמע ישראל ובשכמל"ו, כי בפסוק שמע יש ו' תיבות כנגד הו' מדות, ובתיבת אחד הרי החי"ת והדל"ת הם ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם, שהם בחי' ששה קצוות גשמיים ששרשם הוא ששה מדות עליונות הנ"ל, ובשכמל"ו הוא בחי' המלכות, שהיא שרש הזמן, מלך מלך ימלוך. וכיון שהוא ית' למעלה מגדר זמן ומקום, שהרי בענין המקום כתיב²³ הנה מקום אתי, ואמרו רז"ל²⁴ הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, וכיון שזמן ומקום שייכים זה לזה²⁵, הרי מובן שכן הוא גם בענין הזמן שהוא באי"ע כלל. וכן הוא גם בכל שאר המדות שהם באי"ע כלל. ולכן הרי הם בהעלאה לעצמותו ית', וע"י ההעלאה נעשה אח"כ ענין ההמשכה. ונמצא, שכללות ענין הק"ש הוא לפעול בכל המדות היחוד עם עצמותו ית' בב' האופנים. והעלאה והמשכה.

(23) תשא לג, כא.

(24) ב"ר פס"ח, ט. הובא בפרש"י עה"פ.

(25) ראה תניא שעהיה"א פ"ז.

(19) ראה תניא שעהיה"א פ"א.

(20) תהלים קמה, ג.

(21) ראה זח"ב קסב, ב.

(22) ברכות נח, א.

ד) **ועפ"ז** יובן שענין ק"ש הוא כללות כל ענין התומ"צ, לפי שגם ענין התומ"צ הוא לפעול היחוד הנ"ל. והענין בזה, כדאיתא בכתבי האריז"ל²⁶ שקודם כל מצוה צריכים לומר לשם יחוד קוב"ה ושכינת'י. ולכאורה אינו מובן מהו ענין יחוד קוב"ה ושכינת'י, הרי אמרו רז"ל²⁷ עה"פ שמע ישראל, אמר הקב"ה כל מה שבראתי בראתי זוגות כו', אבל כבודי אחד ומיוחד, וא"כ איך שייך לומר שצריך לפעול יחוד קוב"ה ושכינת'י. אך הענין הוא, דקוב"ה ושכינת'י הם סובב וממלא, קוב"ה הוא סובב, כי לשון קדוש היינו שקדוש ומובדל מעולמות, ושכינת'י הוא ממלא, שזהו לשון שכינה ע"ש ששוכנת ומתלבשת בתחתונים²⁸. וענין סובב וממלא הוא כמו ענין השם שהוא רק הארה בלבד ממנו ית', ועד"מ באדם להבדיל הבדלות אין קץ, שמצד חכמתו ובינתו נקרא בשם חכם וכו', הנה שמות אלו אינם מצד עצמותו של האדם כי אם מצד ענינים שניתוספו בו, ועד"ז יובן למעלה, שהשמות אינם מצד עצמותו ית', אלא כמרז"ל²⁹ לפי מעשי אני נקרא. וכיון שהשמות קוב"ה ושכינת'י הם רק בהארה בלבד, ובהארה זו יש התחלקות בין סובב לממלא, לכן צריך לפעול יחוד קוב"ה ושכינת'י, והו"ע יחוד האור שמתלבש בעולמות עם האור שלמעלה מעולמות, ויחוד הוא בשני אופנים, בדרך העלאה ובדרך המשכה. וזהו ג"כ מ"ש³⁰ וידעת גו' כי הוי' הוא האלקים, ואיתא בזהר³¹ למנדע דהוי' ואלקים כולא חד, והו"ע יחוד הוי' ואלקים או יחוד הוי' ואד', דהנה, הוי' הוא למעלה מהטבע, והוא אור הסובב שלמעלה מהעולמות, ואלקים בגימטריא הטבע³², והוא אור הממלא, וכן בחי' אד' הוא מלשון אנת אשתמודע אדון על כולא³³ שהוא אור הממלא השייך לעולמות. וכיון שב' בחי' אלו הם מובדלים זה מזה, הנה על זה היא העבודה לחברם יחד, בתחילה בדרך העלאה, שזהו"ע שילוב אד' ואלקים בהוי', ואח"כ בדרך המשכה, שזהו"ע שילוב הוי' באד' ואלקים.

והנה יחוד זה הוא בכללות ע"י הק"ש, שבה אומרים הוי' אלקינו הוי' אחד, ופירש רש"י, הוי' שהוא אלקינו עתה הוא עתיד להיות הוי'

30) ואתחנן ד, לט.

31) ראה זהר ח"א יב, א. ח"ב ס, ב.

32) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ראשית חכמה שער האהבה פ"ו (ד"ה והמרגיל). של"ה פט, א. קפט, א. שו"ת חכם צבי סי"ח. תניא שעהויה"א רפ"ו. לקו"ת פ' ראה כב, סע"ב ואילך.

26) ראה פע"ח שער הזמירות ספ"ה. שער רוח הקודש (תל-אביב, תשכ"ג) לח, ב. לקו"ת ואתחנן ט, א. ר"ה נה, ג. סא, א. וראה שער הכולל (להרא"ד לאוואוט) פ"ו ס"ב. תר"מ סה"מ אלול ע' רמה. וש"נ.

27) דב"ר פ"ב, לא.

28) תניא פמ"א (נו, ב ואילך).

29) תנחומא שמות כ. שמור"ר פ"ג, ו.

אחד, והיינו כמרד"ל³³ ע"פ³⁴ ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, אטו האידנא לאו שמו אחד הוא, ומשני, לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הזה, לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ב"ה ונקרא אני באד', אבל לעולם הבא כולו אחד, נקרא ב"ה ונכתב ב"ה. והענין בזה, שנקרא הוא בגילוי, ונכתב הוא בהעלם, וזהו שעכשיו נקרא אד' ונכתב הוי', שהוי' שלמעלה מעולמות הוא בהעלם, ובגילוי הוא רק אד', אבל לעתיד יהי' היחוד בגילוי, והיינו שגם הוי' יהי' בגילוי. וזהו ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, דעכשיו רק הוי' אחד, אבל בשמו (בחי' אד') אפשר להיות פירוד, אבל לעתיד יהי' גם שמו אחד, לפי שגם באד' יאיר בחי' הוי'. ועפ"ז יובן גם מה שירושלים נקראת עיר אלקינו, והיינו לפי שבעיר אלקינו מאיר גדול הוי' בגילוי, והו"ע יחוד הוי' ואלקים, ולכן בביהמ"ק היו קורין את השם ככתבו³⁵. וזהו גם משנת"ל כמאמר הקודם³⁶ הטעם שבביהמ"ק לא היו עונים אמן, אף שגדול העונה אמן יותר מן המברך³⁷, לפי שענין עניית אמן הוא לפעול שיהי' היחוד בגילוי, ובביהמ"ק לא הוצרכו לזה, כיון שמצד עצם ענינו הי' בו היחוד בגילוי, שזהו שבביהמ"ק כתיב³⁸ כוננו ידך, ב' ידיים³⁹, וניתן בין שתי אותיות⁴⁰, הוי' ואד'. והנה, יחוד זה פועלים ע"י לימוד התורה וקיום המצוות, שבכל מצוה ומצוה נעשה ענין היחוד באופן פרטי, וק"ש הוא כללות היחוד. וזהו שק"ש הוא כללות כל התורה ומצוות, כיון שבק"ש הוא כללות ענין היחוד, ובמצוות נעשה ע"י כל מצוה יחוד פרטי.

(ה) **אמנם** עדיין צריך להבין איך אפשר לפעול היחוד ע"י המצוות, דבשלמא בתורה שענינה הבנה והשגה שהו"ע רוחני, אפשר לפעול על ידה היחוד, אבל המצוות שהם גשמיים (וכידוע שגם המצוות דחובת הלבבות הם ג"כ בבשר לב הגשמי דוקא⁴¹), איך אפשר שעל ידם יפעלו היחוד. ויובן בהקדים דיוק הלשון מעשה גדול, ולא מצוות גדולות, דלכאורה הול"ל הלשון תורה גדולה או מצוות גדולות, ולמה אומר הלשון תלמוד ומעשה. והענין הוא, דמעשה הוא מלשון כפי', וכמו גט

(38) בשלח טו, יז.

(39) פרש"י עה"פ.

(40) ראה סנהדרין צב, א. לקו"ת נשא כא,

(36) ד"ה ציון במשפט תפדה פ"ב (לעיל ג.

(41) סה"מ תרצ"ז ע' 215 ; 282. וש"נ.

(33) פסחים נ, טע"א.

(34) זכר"י יד, ט.

(35) משנה סוטה לח, טע"א ואילך.

ע' 211).

(37) נויר בסופה.

המעושה⁴², וכן מעשין על הצדקה⁴³, וזהו הלשון מעשה גדול, לפי שעיקר מעלת המצוות היא (לא מצד המצוה עצמה, כי אם) מצד הכפי' שבהמצוה, שכופה ומכריח את עצמו לעשות המצוה אע"פ שאין רצונו בכך, וכמו בנתינת הצדקה, כללות המצוות⁴⁴, שכופה את עצמו ליתן מעותיו שנתייגע עליהם ביגיעת נפש ויגיעת בשר, וגם כאשר לא נתייגע עליהם מ"מ הרי במעות אלו ה'י יכול לקנות חיי נפשו⁴⁴, ואעפ"כ נותנם לעני להחיות רוח שפלים⁴⁵, ועד"ז ישנו ענין הכפי' בכל המצוות. והענין בזה, שכאשר האדם עושה ביטול הרצון וצמצום בנפשו מפני רצון ה', עי"ז פועל גם למעלה בחי' צמצום וביטול הרצון כביכול, שיומשך להיות היחוד ההוי' ואלקים, והיינו, להמשיך את אור הסובב ולייחדו עם אור הממלא, שזהו מה שנפעל ע"י קיום המצוות, וכמו מצות תרומה, כמ"ש⁴⁶ ויקחו לי תרומה, שע"ז פועל גם ענין התרומה למעלה, שהו"ע ארוממך אלקי המלך⁴⁷, בב' הפירושים שבזה⁴⁸, שבתחילה פועל לרומם בחי' אלקי המלך לבחי' הרוממות דכתר, ואח"כ פועל המשכת הרוממות דכתר לבחי' אלקי המלך. וכל זה הוא ע"י ענין הכפי' והביטול שבמצוות, שע"ז מגיע באור הסובב שלמעלה מהעולמות, ופועל להמשיכו ולייחדו עם אור הממלא, שהו"ע יחוד הוי' ואלקים. וזהו הטעם שכללות ענין היחוד נעשה בק"ש, לפי שק"ש הו"ע הביטול דמס"נ, למסור נפשו באחד, ועד"ז הוא בכל המצוות, שהעיקר הוא הכפי' והביטול שבהם, ועי"ז פועלים היחוד. וזהו ג"כ שק"ש הו"ע כללות כל המצוות, לפי שהביטול דק"ש הוא ביטול כללי, וכן גם היחוד שבק"ש הוא יחוד כללי, ובמצוות הנה בכל מצוה ומצוה יש כפי' בענין הפרטי שבמצוה היא, ועי"ז פועל ג"כ יחוד פרטי.

(ו) **והנה** נת"ל שעיקר ענין היחוד בגילוי יהי' לעתיד, וכיון שעיקר ענין היחוד נעשה ע"י הכפי' שבקיום המצוות, לכן הנה לעתיד יהי' מעשה גדול⁴⁹, וכידוע שההכרעה שתלמוד גדול היא רק עכשיו, כיון שמצד ענין ההשתלשלות גדלה מעלת התלמוד על המעשה, לפי שהמצוות הם בגשמיות והתורה ברוחניות (כנ"ל), אבל לעתיד שיהי' המשכת אור הסובב שלמעלה מהשתלשלות, אזי יהי' מעשה גדול, לפי שעיקר המשכת

47) תהלים קמה, א.

48) ראה תו"א מקץ מ, ג ואילך.

49) ד"ה ושנתם וד"ה אני לדודי שבהערה

42) גיטין פח, ב.

43) ב"י לטור יו"ד סרמ"ח.

44) ראה תניא פל"ז (מח, ב).

45) ישעי' נז, טו.

46) תרומה כה, ב.

אור הסובב הוא ע"י המעשה דוקא. ועפ"ז יובן מש"נ בפרשה שני' דק"ש וקשרתם ואח"כ ולמדתם, לפי שבפרשה שני' דק"ש קאי אודות עיקר ותכלית הכוונה שיהי' לעתיד, לאחרי המעמד ומצב שעליו נאמר⁵⁰ השמרו לכם גו' וסרתם גו', שלאח"ז באה עבודת התשובה, כמ"ש⁵¹ ובקשתם משם את הוי' אלקיך ומצאת כי תדרשנו ככל לבבך ובכל נפשך (דבכל לבבך ובכל נפשך הו"ע הק"ש), וע"י התשובה באה הגאולה⁵². ולכן נאמר בפרשה שני' דק"ש וקשרתם תחלה ואח"כ ולמדתם, לפי שלעתיד יהי' מעשה גדול. וזהו ג"כ מ"ש וקשרתם, מצות תפילין דוקא, לפי שכל עיקר ענין הק"ש הוא לפעול שהיחוד יהי' בגילוי, וענין זה מרומז במצות תפילין, שהתפילין הם מקלף גשמי שהוא דומם הנעשה מחי, ועל קלף זה כותבים הוי' אחד, והיינו שהגשמי עצמו נעשה מיוחד. והוקשה כל התורה לתפילין, שזהו ג"כ תכלית כל המצוות לפעול היחוד בגשמיות, וכנ"ל שבק"ש הוא בכללות ובכל המצוות הוא בפרטיות.

ז) וזהו ופרצת ימה וקדמה גו' ונברכו בך כל משפחות האדמה, דהנה, ונברכו הוא לשון נפעל, והו"ע הכפי', שהגם שאינם רוצים, מ"מ, נעשה ונברכו לשון נפעל, שפועלים בהם ענין הברכה וההמשכה ואסיפת כל הניצוצות כו'. וע"י הכפי' להיות ונברכו בך כל משפחות האדמה, אזי נעשה ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה, שגם בימה וקדמה גו', שהם בהגבלה, יהי' ופרצת, שהוא המשכת הבל"ג, והיינו שיהי' יחוד הוי' ואלקים בגילוי, בגאולה העתידה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

(52) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(50) עקב יא, טז.
(51) ואתחנן ד, כט.